

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет (інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

(назва ОК)

підготовки _____ **магістра** _____

(назва освітнього рівня)

спеціальності _____ **С6 Географія та регіональні студії** _____

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми **Регіональний розвиток і просторове планування.** _____

(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Силабус освітнього компонента «Виробнича практика в територіальних громадах» підготовки магістра, галузі знань *С Соціальні науки, журналістика та інформація*, спеціальності *С6 Географія та регіональні студії*, за освітньої-професійною програмою *Регіональний розвиток і просторове планування*.

Розробники: к. г. н., доц. Голуб Г. С., к. г. н., доц. Потапова А. Г.

Погоджено

Гарант освітньої-професійної програми:

Сергій ПУГАЧ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії
протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри: _____

Погребський Т. Г.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна/заочна форма навчання	<i>C Соціальні науки, журналістика та інформація</i> <i>S6 Географія та регіональні студії</i> <i>Регіональний розвиток і просторове планування</i> <i>Магістр</i>	нормативний
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання 1-й
		Семестр 2-й
		Лекції 0 год. Практичні 0 год.
ІНДЗ: немає		Самостійна робота 140 год.
		Консультації 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Викладач	Наукові керівники здобувачів
Науковий ступінь	кандидати наук, доктори наук
Вчене звання	доценти, професори
Консультації	https://vnu.edu.ua/uk/chairs/ekonomichnoyi-ta-socialnoyi-geografiyi

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація освітнього компонента. Згідно з Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах практична підготовка здобувачів освіти вищих навчальних закладів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти. Практична підготовка має на меті є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами освіти у процесі вивчення теоретичних освітніх компонентів циклу загальної та професійної підготовки, практичних навичок за обраною освітньо-професійною програмою, а також збір матеріалу для виконання кваліфікаційних робіт.

Проведення практичної підготовки здобувачів освіти регламентується «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженим Наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. № 93, зі змінами, згідно з наказом Міністерства освіти України від 20 грудня 1994 р. № 351. Практика здобувачів освіти здійснюється відповідно до «Положення про проведення практики здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (протокол № 9 від 30.08.2023 р.).

Практика здобувачів освіти є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань

10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, освітньо-професійної програми Регіональний розвиток і просторове планування. Вона забезпечує єдиний комплексний підхід до організації навчальної підготовки, системності, безперервності і послідовності навчання здобувачів освіти. Згідно з навчальним планом зі спеціальності Регіональний розвиток і просторове планування, практика – важливий вид навчальної роботи. Вона покликана оптимально підготувати майбутніх фахівців до потенційної можливості роботи в територіальних громадах, підвищити їхній професійний рівень. Згідно з планом, на другому курсі другого (магістерського) рівня вищої освіти передбачено проведення виробничої практики в територіальних громадах (2 семестр) тривалістю 5 робочі тижні. Базою виробничої практики є Волинське регіональне відділення Асоціації міст та Боратинська територіальна громада, які забезпечені висококваліфікованими кадрами і відповідають вимогам силабусу практики відповідного освітнього рівня. Практика покликана закріпити та поглибити знання, здобуті здобувачами освіти у процесі теоретичного навчання, сформувати й удосконалити навички виконання професійних завдань.

Пререквізити

Освітні компоненти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 106 Географія, що містять знання, уміння й навички, необхідні для опанування освітнього компонента «Виробнича практика в територіальних громадах»: освітні компоненти циклу загальної підготовки та циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми Регіональний розвиток і просторове планування.

Постреквізити

Уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення освітнього компонента «Виробнича практика в територіальних громадах» застосовуються для розробки, написання, належного оформлення та успішного захисту кваліфікаційної роботи, а в подальшому – у професійній діяльності.

Мета і завдання освітнього компонента

Метою виробничої практики в територіальних громадах є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами освіти у процесі вивчення теоретичних освітніх компонентів циклу загальної та професійної підготовки, практичних навичок за освітньо-професійною програмою Регіональний розвиток і просторове планування, а також збір матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи.

Основними завданнями освітнього компонента є:

- закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі вивчення циклу теоретичних освітніх компонентів географічного змісту;
- формування у здобувачів освіти професійних умінь та навичок проведення науково-дослідної діяльності, застосування методології та методів географічних досліджень;
- вивчення організаційної структури територіальних громад та ознайомлення безпосередньо в громаді з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання вмінь і навичок зі спеціальності;
- ознайомлення зі звітними та іншими інформаційними документами діяльності громади та регіональне відділення Асоціації міст;
- ознайомлення з характером, змістом та умовами безпосередньої роботи за фахом;
- одержання досвіду вирішення практичних задач, що вимагають застосування професійних знань і вмінь професіонала;
- проведення необхідних спостережень (анкетування, опитування) та експериментів, первинна обробка статистичних даних;
- апробація набутих професійних компетентностей;

- виконання конкретного обсягу навантаження на робочому місці з метою закріплення професійних навичок;
- акумулювання й аналіз матеріалів для підготовки магістерської роботи, проведення досліджень у рамках науково-дослідної роботи;
- адаптування до умов практики реального виробництва.

Результати навчання (Компетентності)

Компетентності, формування котрих забезпечує освітній компонент «Виробнича практика в територіальних громадах»:

Інтегральна компетентність:

– Здатність розв'язувати складні задачі та прикладні проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері географії, природокористування міського та регіонального розвитку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК 5. Здатність працювати в команді;
- ЗК 6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

– СК 1. Здатність до використання законів, теорій, концепцій і парадигм сучасної географії, історії розвитку географічних досліджень та ідей для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації;

– СК 2. Здатність до наукового аналізу сучасних проблем та особливостей взаємодії природи й суспільства із застосуванням принципів раціонального використання територіальних ресурсів, основ законодавства у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку і планування територій для розроблення пропозицій з оптимізації природокористування та забезпечення сталого розвитку регіонів;

– СК 3. Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку;

– СК 4. Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня;

– СК 5. Здатність здійснювати фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, процесів глобалізації, регіоналізації та урбанізації у світі, проводити їхню геоекологічну й суспільно-географічну експертизу та моніторинг;

– СК 6. Здатність застосовувати у професійній діяльності теоретичні знання і практичні навички системного аналізу і синтезу, географічного моделювання та прогнозування;

– СК 7. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, геопланування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму, оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку;

– СК 8. Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців.

Програмні результати навчання

Результатом вивчення освітнього компонента «Виробнича практика в територіальних громадах» є:

- ПР01. Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації;
- ПР02. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати уміння працювати в команді;
- ПР03. Вільно спілкуватися із професійних і наукових питань іноземною мовою;
- ПР04. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах;
- ПР05. Вміти виявляти, ставити та розв'язувати науково-прикладні проблеми, здійснювати критичну оцінку прийнятих рішень;
- ПР06. Застосовувати сучасні моделі та інформаційні технології для проведення досліджень і розробок у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку;
- ПР07. Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня;
- ПР08. Здійснювати дослідження природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки;
- ПР09. Проводити фахову оцінку програм, стратегій і планів розвитку територій, здійснювати їхню геоекологічну і соціально-економічну експертизу та моніторинг;
- ПР10. Застосовувати геоінформаційні технології, створювати та досліджувати моделі природно- і суспільно-географічних проявів розвитку геосистем, визначати можливості та межі їх застосування;
- ПР11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоекологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму;
- ПР12. Планувати й виконувати теоретичні та прикладні дослідження, робити обґрунтовані висновки, аналізувати та презентувати результати досліджень.

Soft skills

У процесі вивчення освітнього компонента формуються наступні soft skills, які важливі для майбутньої професійної діяльності:

1. Комунікативні навички: ефективне усне та письмове спілкування з представниками органів місцевого самоврядування, фахівцями відділів, старостами; уміння ставити запитання, проводити інтерв'ю, брати участь у нарадах і громадських обговореннях; навички ділового листування та підготовки службових документів.
2. Командна робота та співпраця : робота в міждисциплінарних командах (економісти, землевпорядники, архітектори, соціальні працівники); здатність узгоджувати власні дії з іншими членами команди; прийняття різних точок зору та конструктивне вирішення робочих ситуацій.
3. Критичне та аналітичне мислення: аналіз соціально-економічних і просторових проблем громади; оцінка наявних даних, стратегічних документів і програм розвитку; формування обґрунтованих висновків і пропозицій.
4. Проблемно-орієнтоване мислення та ініціативність: виявлення актуальних проблем територіальної громади; пошук практичних рішень у реальних умовах; прояв ініціативи у виконанні завдань і пропонуванні власних ідей.
5. Адаптивність і гнучкість: пристосування до реального робочого середовища органів місцевого самоврядування; робота в умовах обмеженого часу, ресурсів та змінних завдань; здатність швидко освоювати нові інструменти та процедури.

6. Відповідальність і самоорганізація: планування власного робочого часу; дотримання дедлайнів і вимог керівників практики; відповідальне ставлення до доручених завдань і результатів роботи.

7. Лідерські навички: уміння брати на себе відповідальність за окремі ділянки роботи; координація невеликих груп або ініціатив; навички презентації результатів перед посадовцями та колегами.

IV. ЕТАПИ ПРАКТИКИ

№ п/п	Етапи проходження практики та види діяльності здобувачів освіти
1. Підготовчий етап	
1.	Ознайомлення здобувачів освіти керівником від університету з програмою практики, завданням та формами звітності з практики
2.	Загальне ознайомлення з базою практики, призначення керівника від бази практики та вивчення вимог внутрішнього розпорядку
3.	Розробка індивідуального плану (графіку) проходження практики
2. Ознайомчий етап	
1.	Ознайомлення з загальною інформацією про територіальну громаду, статистичною звітністю та основними положення статуту територіальної громади.
2.	Ознайомлення з нормативно-правовою базою, якою керується територіальна громада.
3. Аналітичний етап	
1.	Аналізу та оцінка стану природно-географічного, ресурсно-сировинного, соціально-економічного, демографічного та інвестиційного потенціалів територіальної громади.
2.	Аналіз комплексного плану, стратегії, або програми розвитку територіальної громади.
3.	Аналіз основних конкурентних переваг та пріоритетних напрямів інвестування територіальної громади.
4. Підсумковий етап	
1.	Написання та оформлення звіту про проходження практики
2.	Захист звіту про проходження практики на випусковій кафедрі

V. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Тематика індивідуальних завдань формується відповідно до специфіки виробничої практики і зацікавленості установи-базы практики у проведенні досліджень та виконанні робіт географічного напрямку. Індивідуальні завдання мають характер наукового дослідження.

Найбільш типовими індивідуальними завданнями, зміст яких конкретизується й уточнюється під час проходження, можуть бути:

- обробка конкретних статистичних показників та даних, наукових та інформаційних джерел;
- складання доповідей, пояснювальних записок, рефератів, комплексних соціально-економічних та економічних характеристик або паспорта регіону чи конкретного об'єкта;
- складання та оформлення графіків, діаграм, картографічних моделей за допомогою комп'ютерного забезпечення;
- соціально-економічний і просторовий аналіз процесів господарювання та їх взаємодії з навколишнім середовищем;
- складання звітних документів господарських та адміністративних організацій;

– збір статистичних і картографічних матеріалів, що характеризують краєзнавчі, природні та соціально-економічні особливості території, що вивчається, тощо.

Самостійна робота

Самостійна робота під час практики передбачає наступні види діяльності:

- вивчення основних правил техніки безпеки під час проведення практики.
- знайомство з програмою практики, індивідуальними завданнями, специфікою діяльності підприємства, організації чи установи – місця практики.
- вивчення галузевої, територіальної та функціональної приналежності підприємства, організації чи установи – місця проходження практики.
- знайомство з цільовими настановами та тематичними напрямками досліджень, якими займається підприємство, організація чи установа – місце проходження практики.
- збирання інформації за кількісними та якісними показниками у відповідності до індивідуального завдання згідно програми практики.
- оформлення папки-документації, необхідної для подальшого написання кваліфікаційної роботи здобувача освіти.

V. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування бази практики є обов'язковим компонентом написання та захисту звіту з практики.

Політика щодо академічної доброчесності. Виконані завдання здобувачів мають бути результатами їх особистої роботи. Копіювання, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі здобувача є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Звіти, які здаються із порушенням термінів виконання без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 5 балів за кожну роботу).

VII. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового контролю є залік.

Якщо здобувач освіти успішно виконав усі запропоновані викладачем завдання, що відображено у звіті, підготував звіт згідно з усіма вимогами, проводиться захист звіту з практики перед комісією.

Залікова оцінка визначається за результатами захисту.

Оцінювання результатів практики

Зміст роботи, що оцінюється	Кількість балів
1. Теоретична підготовка (знання та вільне володіння матеріалом під час захисту, аргументоване представлення результатів дослідження)	10
2. Оцінювання звітної та допоміжної документації (зміст доповіді-презентації; якість документів, що є використані для написання звіту та є основою доповіді-презентації)	10
3. Аналіз структури бази практики, номенклатури, основних показників діяльності територіальної громади.	10
4. Оформлення загальної інформації про територіальну громаду. Аналітична характеристика сайту громади (зручність для огляду та дизайн, інформативність; опис власних вражень та висновки).	20

5. Звіт про виконання індивідуальних завдань від керівника територіальної громади (керівника від бази практики) (опис завдання та результату його виконання).	10
6. Оформлення щоденника та звіту з практики.	10
7. Захист практики	30
Разом	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Освітній компонент оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Гаврилко Є. В., Жебка В. В. Методологія та організація проведення наукових досліджень. К. : ДУТ, 2019. 200 с.
2. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : підручник. Харків : Право, 2019. 368 с.
3. ПОЛОЖЕННЯ про проведення практики здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023. URL: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/09/2023_Положення_про_практику_ред.pdf.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Урядовий кур'єр. Газета органів державної виконавчої влади України. URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
3. Голос України. Газета Верховної Ради України. URL: <http://www.golos.com.ua/>
4. Офіційний вісник України. Щотижневий збірник актів законодавства, внесених до Єдиного державного реєстру. URL: <http://www.gdo.kiev.ua/>
5. Вісник Конституційного Суду України. Загальнодержавне періодичне видання. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
6. Вісник Верховного Суду України. Загальнодержавне періодичне видання. URL: <http://www.scourt.gov.ua/>
7. Електронна бібліотека юридичної літератури. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/>
8. Наукова електронна бібліотека : повнотекстова колекція літератури – наукові видання, монографії, довідники, енциклопедії, словники, підручники, методичні посібники. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe
9. Науково-практичні коментарі до усіх кодексів України в актуальному стані. Є електронна юридична преміум та онлайн бібліотека електронних версій навчальних посібників та монографій з права українських авторів. URL: <http://studrada.com.ua/>
10. Єдиний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua.
11. Офіційні документи Організації Об'єднаних Націй. URL:

<http://documents.un.org/welcome.asp>.

123. Гриценко Т. Б. Етика ділового спілкування. URL: http://pidruchniki.ws/19991130/menedzhment/etika_dilovogo_spilkuvannya_-_gritsenko_tb

13. Дахно І. І. Ділова кар'єра. URL: http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/dilova_karyera_-_dahno_ii

14. Мальська М. П. Корпоративне управління. URL: http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/korporativne_upravlinnya_malska_mr.

15. Скрипко Т. О. Інноваційний менеджмент. URL: http://pidruchniki.ws/15840720/menedzhment/innovatsiyuniy_menedzhment_-

16. Тимошенко Н. Л. Корпоративна культура: діловий етикет. URL: http://pidruchniki.ws/00000000/etika_ta_estetika/korporativna_kultura_diloviy_eti.

17. Бібліотека з менеджменту. URL: management.com.ua.

18. Нормативні акти у сфері управління. URL: inform.od.ua.

19. Ділова література з економіки, менеджменту, реклами і маркетингу, управління персоналом, психології бізнесу, інформаційних технологій і т.д. URL: <http://www.profibook.com.ua>.

20. Бізнес-рішення для розвитку підприємств, управління маркетингом і збутом, фінансовий менеджмент, управління персоналом, інформаційні технології управління персоналом, бюджетування. URL: <http://www.kmci.com.ua>.